

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOCENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena:
 Na celý rok ... 4 koruny — hal.
 Na pol roka ... 2 " — "
 Na štvrt' roka ... 1 " — "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
 Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 púp. komorník.
Majiteľ a vydavateľ:
 JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:
 Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 Nem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
 ohlasy a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stlpcového
 nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa nazpáť nedávajú.

Dr. Edmund Beniczky o falšovaní židovských matrik.

Krajinský vyslanec ružomerského okresu: dr. Edmund Beniczky predniesol v krajinskom sneme dňa 13. februára interpelláciu v záležitosti falšovania židovských matrik kroz rabínov cieľom oslobodovania židovských mladíkov od vojančiny. V poslednom čísle «Kresťana» sdelili sme túto interpelláciu v krátkom výťahu. — Na žiadosť z mnohých strán ale podávame ju prítomne v nasledujúcej úplnej osnove:

Edmund Beniczky: *Ctená snemovňa!* (Čujme! Čujme!) V niektorých novinách hlavného mesta predvčerom vydaných, skrovne utiahle na zadku v malom písme možno bolo čítať nasledujúcu zprávu (číta): «Sdelili sme svojim časom, že rabín z obce Felső-Visnyó v stolici maramarosskej takým spôsobom falšoval matriky, že chlapcov zapisoval, ako dievčence. — Takto za väčšie summy oslobodil ich od vojopovinnosti. Falšovanie skrze rabína páchané vyšlo na svetlo a súd prísne pokutoval rabína mladíkov od vojančiny oslobodujúceho. Vojanské vrchnosti neuspokojily sa ale prísnu pokutou rabína, lež cieľom zadostučinenia vojopovinnosti vyhľadaly všetkých, ktorých rabín takým hriechnym spôsobom oslobodil od vojenskej služby». (Schvaľovanie z prostriedka.)

Nevinne obžalovaní dnes pod vedením pána vyslanca Edmunda Barta v deputácii prišli na poklonu ku pánu ministerpredsedovi, Alexandrovi Wekerle, ktorého o to prosili, aby aj ich úplnou prísnosťou zákona nepokutoval. Ministerpredseda sa vyslovil, že fažký hriech pokuto-

vaný byť musí, preto radí sa bude s druhými ministrami, ohľadom záujmu štátu, ako by možno bolo tú záležitosť vyrovnat', aby pravda neutrpeľa škody. Ja dozvediac sa o tom, konštatoval som pozdej, že táto zpráva spôsobila na mohých miestach pohoršenie, ba môžem povedať veľký ruch. (Ano! Tak je!) A hneď som sa odhodlal, že jestli vysielanie tejto deputácie a prednášanie tejto prosby učinily dajaký dôjem, o čom vôbec osmelujem sa pochybovať, povinnosťou mojou je, keď ináč nie, aj za cenu nedorozumenia a vzbudenej citlivosti, ktoré z toho povstať môžu, mocou verejného pozdvihnutia slova, prekaziť také machinácie, ktorých cieľom je zastaviť zaslúžené pokutovanie za urážanie a obchádzanie zákona cez roky nehanebne prevádzané, ktorých machinácií cieľom je z jednej stránky do vrecka strčiť síce osov z toho hriechu pochodiaci, z druhej stránky ale vyhnúť pred pokutou pod heslom humanizmu a náboženskej tolerancie. (Ano! Tak je! z prostriedka.)

Ctená snemovňa! Najviacerí snád ani nevieme o čom je reč. My veľmi málo vieme, ctení pánovia! My totiž, ktorí žijeme v prostred krajiny, v civilizácii europejskej, v pomeroch kulturálnych, takrečeno stále v jasnom slnku, my veľmi málo vieme o tom, že tam hore, na krajoch vzdialených hraníc krajiny, čo sa stáva; veľmi málo vieme o tom, že v tejto krajine nachodí sa druhá krajina, ktorá je pre nás celkom cudzá, ktorá dľa zemepisného položenia jej patrí snád ešte k Uhorsku, lež ku nám a v tú stranu stoja hraničné šrámkky a keď tie prekročíme, najdeme sa razom Boh vie v akom novom kruhu; vidíme iných ľudí, iný odev, inú

reč, iné mravy a dýchame iné povetrie. Ba ako by daaká fantastčná moc o niekoľko storočia hodila nás v pozadie . . .

Georg Szmrecsányi: Tak je!

Edmund Beniczky: . . . nachodíme sa razom v tmavom, barbárskom, nám z cela cudzom veku. Stoja tie hraničné šrámkky a tiahnú sa drôtové vodítka, z tejto cudzej krajiny ale veľmi zriedka doletí k nám jedon-druhý chýr tými vodítkami, zriedka prichádza ku nám tými vodítkami daaká zpráva. (Čujme! z pravej strany.) Keď ale príde k nám daaká zpráva, tá hovorí o neslýchanej biede, o neustálom hladovaní ľudu, o pustnutiu Rusniakov, o vyvandrovaní Rusniakov a hovorí o usadľovaní sa tam cudzého plemena, o zaujímaní vlasti skrze opovážlivých, krutého, krahulčieho srdca a krahulčej obyčaje konkvistadorov. (Tak je! z pravej strany.)

Tieto chýry poletujú okolo nás za jeden čas, potom ale utichnu a v povetrí celkom zaniknú, lebo nieto prostriedku na ktorom by ďalej boly podávané. — Tlač nad týmito chýrami skoro bez všetkej poznámky prechádza k dennému poriadku. Príde kedy-tedy aj taká doba, keď podaktorá udalosť potrasie verejnou mienkou. Neočakávanou a záhadnou smrťou zomre homissár vlády Eduard *Egan!* Mikuláš *Barta*, horáckym trojnásobným záštytom obrnený zemezpytca a vynálezca tejto cudzej, najtmavšej krajiny vystúpil na dejišťe s jeho písaným dielom pod názvom: «Na zemi Kazárov» a prebudil tým svedomie vlády a celého obyvateľstva Uhorska.

Uverejnia potom podaktoré denníky, tak ako ten výšspomenutý chýr, skrovne, na zadku utiahle jednotlivé zprávy o tom, že tam hore, na takrečených rusniackych Horniakoch prišli na stopu nepočetnému falšovaniu dokumentov, šalbjarstvu s matrikami, pomocou ktorých celé kazárske generácie vyhnu najprvšej povinnosti občianskej, vyplneniu totiž tej povinnosti, ktorá ich viaže ku obrane vlasti. Verejná mienka je zvedáva, zaujíma sa za to, rada by vedieť, o čom je reč, či je zavedené trestné pokračovanie a aké výroky vyniesly o tom trestné súdy? Ľudia chcejú vedieť podrobnosti. Darmo sú ale zvedaví a darmo sa o to zaujímajú. Tieto lappálie nezaujímajú tlač, a ktoré noviny — ani nie tak dávno — zo dňa na deň, z týždňa na týždeň,

ba z mesiaca na mesiac vedely nám o cudzom z cela ľahostajnom mene Dreyfussa do uší šuškať, vykrikovať, hulákať a vytrubovať, (Tak je! z pravej strany) tie isté noviny o tejto, zaiste bližšej týkajúcej sa nás záležitosti, o tejto našej veci mlčia, diskkrétne mlčia, celkom sú ticho! (Hnutie. Predseda cengá.)

Ctená snemovňa! Vrátim sa ku tomu, čom som povedal začiatkom mojej interpellácie a pýtam sa: Medzi takými okolnosťami, čo my môžeme vedieť o týchto hriechoch, ktoré snáď v žiadnej dobe a v žiadnej zemi nepredchádzajú v tak ohromnom počte? Slyšali sme snáď o falšovaní matrik v stolici beregskej, slyšali sme o zemplínskom, stropkovskom falšovaní matrik, slyšali sme o ugočskom, ungskom, maramarošskom falšovaní matrik, o bližších podrobnosťach ale nevieme ničoho, bližšie okolnosti zastiera tá istá tma, ktorá sa rozlieha nad celou tou neznámou zemou.

Čo ja sám viem o tom, kdežto pravda, ja by som mal vedieť o tom, lebo som zaznačil interpelláciu? (Hluk. Čujme! Čujme!)

Béla Csitáry: Netreba zastávať falšovateľov dokumentov!

Ludvik Fried: Vo falšovaní verejnej mienky ste pevní! (Hluk.)

Predseda: Prosim ticho!

Edmund Beniczky: Veľmi vďačne bych bol prednosť povolil ct. pánu vyslancovi; prečo ste sa neráčil zaoberať s touto záležitosťou?

Veľmi málo vieme teda o tom, ctená snemovňa! Ja viem snáď to, že títo horniacki divotvorní rabíni o mnoho mocnejší sú, ako sám anglický parlament. O tomto parlamente to povedá jedno veľmi rozšírené anglické príslovie, že anglický parlament všetko môže urobiť na svete, len jedno nie: chlapcov nemôže pretvoriť v dievčence. (Smiech.) Nuž tí hornovidiecki divotvorní rabíni, ctená semovňa! — ako o tom svedčia jejich matriky — ešte aj toto vedia urobiť! (Všestranný smiech.)

Árpád Bozóky: Čujme Ludvika Frieda, obranca!

Ludvik Fried: Akonáhle dostanete sa na lavicu obžalovaných, budem mať to šťastie! (Smiech.)

Edmund Beniczky: Ponevác som teda dôstojné mlčanie tlače v tejto záležitosti zkusil,

veľmi som sa začudoval nad tým, že výšpomenutá zpráva o tej nevinne obvinovanej deputácii uverejnená bola v hlavnomestských novinách. Nevieť, následkom akej neobozretnosti a akého omylu dostať sa to mohlo do verejnosti. Nevieť a ani nehľadám toho príčinu, lež k prospechu verejných záujmov, úctive to upotrebujem a v rýchlosti zaopatrujem si niekoľko informácií, predostieram moju interpelláciu. Za lojalnu povinnosť si ale pokladám vyznať, že najcennejšiu čiastku mojich informácií ďakovať môžem láskavosti cteného pána spoluvyslancu Edmunda *Barta*.

Teda ctená snemovňa! Edmund *Barta*, krajský vyslanec viedol deputáciu ku pánu ministerpredsedovi, nie ako to prečítaný chýr novin omylne sdeľuje, nie maramarošancov z Felsővíšóva, lež z beregskej stolice ilošovancov a ako sa tým zaiste vylúvať bude, z jeho volebného okresu. Nie preto, ako to chýr novin povedá, aby vyhli úplnej prísnosti zákona, lež z nasledujúcich príčin: Dr. Ernest Nagy, vicenotár stolice beregskej, ktorý špeciálne s pokračovaním administratívneho vyšetrovania na beregské falšovanie matrik bol poverený...

Ludvik **Fried**: A je poverený!

Edmund **Beniczky**: ... a je poverený, posiaľ len v jednom jedinom okrese beregskej stolice, totiž ilošovskom, odhalil asi 1500 falšovania matrik. (Hnutie. Výkriky: Ohavnosť! Hluk!) Z tohoto nasledujúc, odhalil teda asi 1500 oslobodenia od vojovinnosti...

Georg **Szmrecsányi**; Neslýchaná vec!

Edmund **Beniczky**: ... pri čom má tým väčšie zásluhy, lebo poľahké matriky z neznámych príčin jednoducho zmyzly.

Vilhelm **Vázsonyi**: Preto sú dobré matriky štátné! (Hluk.)

Predseda: Prosim pokoj!

Edmund **Beniczky**: Tu bola teda táto deputácia a predstavila sa aj ministrovi vnútra, že tento dr. Ernest Nagy v jeho vyšetrovaní stranícky, predpojate a nespravodlivo pokračoval. Majú ale ponos nielen proti vicenotárovi dr. Ernestovi Nagy, lež aj proti okresnému hlavnému služnému, ktorý vyšetrovania dr. Ernesta Nagya preskúmajú, tieže podobne z predpojatosti a zo straníctva jednotajne potvrduje. Ponos majú ďalej proti podžupanovi stolice, ktorý vzdor k

nemu dochodiacich apellácií, výroky hlavného služného jednotajne predpojate a nespravodlivo potvrduje. Prosia teda ministra vnútra, aby v jejich povinnostiach poučil všetky tieto administratívne vrchnosti...

Ladislav **Máté**: Netreba tých poučovať! My máme dosť ctihodného podžupana!

Edmund **Beniczky**: To nie mne lež im treba povedať.

Prosia teda ministra vnútra, aby poučil v jejich povinnostiach tieto administratívne vrchnosti a skazonosnému, verejný pokoj okresu poburujúcejmu účinkovanie jejich urobil koniec tým, že pokračovaní v administratívnom vyšetrovaní zastavi na celej čiare. (Hnutie a hluk. Výkriky v prostriedku: Neslýchaná vec!)

Lež nielen proti administratívnym vrchnostiam má ponos táto deputácia. Ponosou obracajú sa aj k ministrovi pravosúdia a v jejich prosbopise prednášajú, že ilošovský kráľ. okresný služnovský úrad z falšovania matrik pochodiacie trestne pravoty pre nedostatok osobníctva a obrovské nahrbenie práce nechutne, teda nepredpojate (Smiech z pravej strany) s predsudkom, vždy na úkor nevinne obžalovaných rozhoduje.

Julius **Markos**: Chudiaci nevinní!

Edmund **Beniczky**: Darmo apellujú, beregszásský kálovský súd, práve tak ako ilošovský kráľovský okresný služnovský úrad, podobne predpojate, pre obrovské nahrbenie práce sa hnevajú, teda strannícky vždy odsudujú nevinných obžalovaných,

Ponosne spomínajú, že tento kráľovský súd len v januári 134 obžalovaných odsúdil...

Mikuláš **Zboray**: Potupa! (Smiech z prostriedka.)

Edmund **Beniczky**: ... a z tohoto jedinného okresu ilošovského pozostáva ešte 1200 trestných záležitostí. Ohľadom teda na zrejmú predpojatost tak beregského kráľovského súdu, ako ilošovského okresného kráľovského služnovského úradu, členovia deputácie prosia v jejich prosbopise...

Ludvik **Frid**: (idúc ven z dvorany snemovne) Prídem zpiatky. Znáťm já tieto veci. (Hluk. Čujme! Čujme!)

E. **Beniczky**: Ohľadom teda na zrejmú predpojatost ilošovského služn. úradu a beregsárskeho

kráľovského súdu deputácia v prosbopise prosí uh. kráľ. ministra pravosudia o prostredníctvom, aby cieľom zpäťvedenia pobúrenej pokojnosti obyvateľstva (smiech) ako aj v záujme zabezpečenia verejného pokoja, tak na všetky už prevedené trestné pravoty, ako aj na tie, ktoré previesť sa majú napozatým, vyprostredkoval kráľovské zotrenie pravot. (Hnutie a hlučný smiech.)

Členovia deputácie obrátili sa ale aj na ct. pána ministra honvédstva. (Čujme! Čujme! Prosia uh. kráľ. ministra honvédstva, aby zároveň v záujme utišenia pobúreného pokoja zakročil u jeho veličenstva kráľa, aby všetci tí, na ktorých odhalené bolo falšovanie matrik a ktorí následkom toho pozdej za vojakov boli assentovaní, všetci od vojančiny stále na slobodu pustení a domov boli poslaní... (Smiech.)

Štefan **Rakovszky**: To je skutočne veľká bezočivosť! (Hluk. Predseda cengá.)

Edmund **Beniczky**: ... tých ale, ktorí napotým majú prísť k assentírke, aby neodobrali za vojakov; (Smiech) veď povedajú v prosbopise aj oni sú uhorskí občania, dietky spoločnej sladkej vlasti uhorskej. (Smiech.)

Predseda (cengá): Pokoj prosím!

Edmund **Beniczky**: Nuž či bolo dakde alebo dakedy príkladu... (Hluk.)

Vilhelm **Vázsonyi**: Pán vyslanec *Szmrecsányi* s tými chce nás stotožňovať.

Georg **Szmrecsányi**: Čo by!

Vilhelm **Vázsonyi**: My sa s nimi nestotožňujeme!

Edmund **Beniczky**: Nuž či bolo už dakedy alebo kde na svete príkladu na to, aby plynúce trestné záležitosti, ba na tisíce takýchto trestných záležitostí, opovážily sa deputácie zastaviť, alebo aspoň na ne vplývať cheť prosbopísaní (Súhlas v pravom prostriedku) či to není neslýchaná opovážlivosť, ct. snemovňa, (Čujme! Čujme!) že v jasnom povedomí, hrozitanským počtom zpáchaných prečinov, osmelujú sa spomínať predpojatosť a stranníctvo administratívnych vrchností kráľovských súdov a vrchností vojanských? (Pravda! Tak je! v pravom prostriedku.) A čo je za neslýchaná opovážlivosť, ktorá v povedomí takých prečinov, verejnú správu, pravosúdie, armádu osmeluje sa podobne inzultovať? (Tak je! Pravda! z prostriedka.)

Georg **Smrecsányi**: Bezočivosť!

Edmund **Beniczky**: A čo je to za islepá opovážlivosť, ct. snemovňa, ktorá, keď aj potajomne za kulisami, lež beztrestnosť chce vyprostredkovať pre spoločnosť v jednej celej čiastke krajiny prečiny slobodne prevádzajúcu? (Pravda! Tak je! prostred pravej strany.) Aké aj pomery panujú v tejto krajine, keď títo ľudia ďalej zeme, títo čo sotva sem prišli, čo sa sotva tu osadlili, sotva tu zdržujú, tu v Budapešti vedia hľadať a najst' spojenia, aby tieto senzácie pre celý svet úplne utlačila tlač, kdežto by o týchto veciach celé strany a strany uverejňovať mala. Tu aj prosím o dovolenie ct. snemovňa, aby som stanovisku ake dľa mojej strany záujmam učiniť, mohol túto malú koncessiu: kolko strán a strán a sväzkov a sväzkov vytlačili by o tejto veci vtedy, keďby sa tohoto falšovania matrik boli dopustili čierni čuháši, katolícki kňazi, kňazi kresťanskej ľudvej strany alebo katolíckej Jednoty. (Tak je! v prostriedku.)

Štefan **Rakovszky**: To je už pravda!

Edmund **Beniczky**: Ct. snemovňa! Aké pomery panujú v tejto krajine, keď títo ľudia, ku tomuto prosbopisu, nad ktorým sa každý človek zapíriť, ku tejto deputácii, nad ktorou sa každý hlboko pohoršíť musí, vedia si zadovážiť prostredníctvom istého vyslanca krajinského (Pravda! Tak je! v prostriedku) a vedia si zadovážiť podporu neviem ktorej ústrednej kancellarie ortodoksných židov, doma ale s výhľadmi na istý úspech, strojajú sa z príležitosti bližiacého sa obnovenia úradníctva, v prevádzaní administratívneho vyšetrovania hriechneho vicenotára stoličného Ernesta Nagya, ku pádu priviesť a úradu pozbavíť. (Hnutie)

Ladislav **Máté**: Nepošťastí sa im!

Edmund **Beniczky**: Keď je ale všetko toto možné, keď sú títo ľudia ku všetkému hotoví, ku čomu budú ešte potom hotoví, na čo sa ešte ďalej dajú a v saku jakých, vzájemne sklúčených tajných solidarít, plávať bude táto krajina? (Pravda! Tak je! v prostriedku.)

Z tohoto pádu naša pozornosť znovu sa obracia ta ku hraniciam a na okamženie spárujeme volačo z tejto cudzej neznámej krajiny. My po celej krajine sriaďujeme sbierky pre nešťastných Messiny, tam hore ale — ako to aj v dnešných novinách stojí — od dediny do dediny, od chalupy do chalupy mrú ľudia hladom.

Vilhelm **Mezőfi**: Hríza!

Edmund **Beniczky**: Tí ľudia ale, čo tam v húfoch pustnú, sú naši pokrevní. — Užinami a úbočiami Kárpátov však valí sa ku nám to tmavé mračno kobylek. (Tak je! z prostriedka.) Vypúšťa vždy nové a hladné roje, tie ale vyzerú, vyčicajú všetko a nechajú po sebe nahú zem a nahých ľudí. (Tak je! Pravda! v prostriedku.) Hovoríme o veľkomestskej biede. Nuž a tá bieda tam hore, tá núdza tam hore, ten jednotajne panujúci tam hlad: o takých proletárskym magnášom naším v hlavnom meste i v najbiednejších nociach jejich ani sa len nesníva. Tu treba robiť, účinkovať! (Čulé schvaľovanie v prostriedku.) Na bok s falošnými heslami humanizmu, liberalizmu a snád konfessionálnej tolerancie, lepšie povedané, držať sa treba pravých hesiel, pravého humanizmu. Prekaziť treba dosťahovanie. (Čulé schvaľovanie v prostriedku.) A keď by bolo malo sto pohraničných policajtov, postavme ich ta tisíc a ešte tisíc! (Čulé schvaľovanie v prostriedku.)

Nespomínam ja Rusko, ani Rumunsko; tamto je pravda nevzdelaný, barbársky Východ, toto ale je Balkán. Západné Nemecko ale nepiri sa za jeho: «Gesetz gegen lästige Fremde», zákon proti nepríjemným cudzincom. Liberálne Anglicko ale, to vzorné Anglicko verejne vyznáva, že najnovšie vyneseny robotnícky zákon jeho, dôrazne namierený je proti dosťahovaniu židovstva. — U nás ale, ctená snemovňa, to môžeme slyšať, že sa to nesrovnáva s liberalizmom, keď cieľu primeranými, lež hrubšími prostriedkami prekaziť chceme dosťahovanie.

Ja včul, ctená snemovňa to povedám, že kde zdvíha sa proti mne stredovek, tam ja stredovek postavím oproti. (Tak je! Tak je! Čulé schvaľovanie v prostriedku.) Tam ja štátna moc odvážim sa k veľkému rozhodnutiu, pošlem ta k veľkým veciam súceho a k veľkým veciam splnomocneného komissára vlády, odvážim sa na veľkú, obrovskú razziu a na žiadon pád netrpím ďalej toto zhanobenie mojej vlasti, akožto kulturného štátu. (Čulé schvaľovanie, hlučné eljen a potlesk v prostriedku.)

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kreštan-a»!**

Shromaždenia Jednoty katolíckeho ľudu.

Darmo sa hniezdia naši nepriateli a brízgajú v jejich novinách. *Katolícka Jednota* šíri sa po všetkých stranách s každým týždňom. — Do 200 tisíc členov prisahalo posiaľ vernosť zástave tejto najmohútnejšej organizácie Uhorska. — Vzdor týmto neočakávaným úspechom, vodcovia Jednoty neustávajú v obrovskej práci. Shromaždenia vydržiavajú sa neustále a na každom pribúda členov v neočakávanom počte.

Dľa najnovších správ vydržiavané byly veľké shromaždenia na nasledujúcich miestach:

Liptó-Andrásfalva, Ujszentanna, Túskevár, Torja, Pusztasomodor, Kálmánd, Hontnadas, Sándor-Szabadka, Hrachovistye, Szajol, Tiszapüspöki, Pecenéd, Dunaszekcsó, Apátfaiva, Battonya, Jászárokszállás, Jászdózsa, Jákóhalma, Jászszenygyörgy, Jászapáti, Jászfényszaru, Jászladány, Jászsalsószentgyörgy, Erzsébetfalva, Jászberény, Szolnok, Dunabökény, Temeság, Drahóc, Káva, Zilah, Tömörd, Palánka, Lorettom, Mindszentpuszta, Kisbesztercze, Zalamernye, Boly, Erdőbény, Iharos, Ujkigyós, Kisbáb, Németboly, Kaczorlak, Pápa, Csápor, Kenderes, Szentkut, Felsőörs, Tellye, Liptószentmiklós, Veszprém, Szobdék, Temerin.

Tieto shromaždenia sú zrejším dôkazom toho, v ak neočakávané veľkých rozmeroch šíri sa Katolícka Jednota po všetkých stranách krajiny. Blahonosného účinkovania jej dôkazom sú zas tie spisy, aké členom riadne každý mesiac posiela. Pomocou týchto spisov, Jednota Katolíckeho ľudu stala sa mohútnym faktorom katolíckej kultury.

Prvý sošit, ktorý ako príslušné dielo poslala jej členom Katolícka Jednota, vyšol v reči maďarskej, slovenskej, nemeckej a buneváckej, a síce v maďarskej reči v 115 tisíc, v slovenskej a nemeckej reči v 40—40 tisíc, v buneváckej reči v 5 tisíc, súhrnom teda v 200 tisíc výtiskorh. Tieto katolícké spisy čítajú teda teraz pri najmnej v dvestotísíc rodinách. Čítajú tieto katolícké spisy ľudia, ktorí predtým snád nikdy ničoho nečítali. V tomto pomere a veľmi poučného obsahu vyšol a rozposlaný je už aj druhý sošit, ako príslušný výtisk Katolíckej Jednoty. Tretí sošit príslušných spisov opustí tlač tieto dni a odoslaný bude začiatkom marca všetkým členom, ktorí členovské poplatky složili a

cestou miestnych správcov stredištu odoslali. — Katolícka Jednota týmito spisami šíri po celej krajine čisto katolícku kulturu, vzdelanosť a osvetu. Už i z tejto príčiny uemajú váhať katolíci a všetci do jedného nech sa bezodkladne prihlásia ku Jednote Katolíckeho Ludu.

Pápež Pius X. o katolíckej tlači.

Svätý Otec *Pius X.*, dľa smerodajných správ pred istým novinárom katolíckym o katolíckej tlači vyslovil sa nasledovne:

«Ano, katolícka tlač je najdôležitejším činiteľom nášho stolia. Významnosť a moc jej — bohužiaľ — ešte aj prítomne nechce dostatočne nahliadnuť človečenstvo. Ani veriaci, ani duchovenstvo nezaoberajú sa s ňou tak, ako by bolo potrebné. Starší ľudia považujú tlač za volačo nového a povedajú: predtým tiež bolo možno oratovať katolícke spoločenstvo, vtedy ale nebolo katolíckej tlače.

Pravda že predtým! Na to ale nemyslia, že za starých časov zlá tlač nebola natolko rozšírená, ako dnes, neotrávila jednotlivé pokolenia, ako prítomne, preto aj vtedy dobrá tlač, ako protiotrava, nebola tak potrebná, ako za našich časov.

Dnes žijeme iné časy. Smutná vec je, že kresťanské spoločenstvo udržiava a číta bezbožnú a nemravnú tlač, ktorá celkom otráva a hubí dušu každého, čo ju číta».

Námestník Krista reč túto zakončil napokon nasledujúcimi slovami:

«Darmo staváte kostoly, darmo vydržiavate missie, zakladáte školy; všetky snahy vaše nič vám neosožia, jestli neviete v rukách vašich správne obracať obrany a nápadov zbraň: «tlač katolícku!»

Hľa, za ak veľmi vážnu vec drží Svätý Otec Pius X. katolícku tlač! Skutočne len tak zvíťazí a lepšiu budúcnosť zabezpečiť si môžeme, keď bežbožnej tlači židov, freimaurerov, socialdemokratov a jejich spojencov jedovaté zuby vylámeme, keď jejich nemravné noviny bojkotujeme a všetko vynaložíme, aby náš ľud čítal výlučne noviny v čisto katolíckom duchu písané.

Najnovšie osvedčenie Svätého Otca rímskeho pápeža nech povzbudzuje všetkých katolíkov

krajiny, aby podporovali a rozširovali len tlač katolícku.

Bratia katolíci! Držte, čítajte a rozširujte jedine noviny v čisto katolíckom duchu písané a preč s novinami židov, freimaurerov, socialdemokratov a jejich spojencov!

POLITICKÉ CHÝRY.

Porady kresťanskej ľudovej strany snemovej.

Kresťanská ľudová strana snemová držala poradu 17. februára o 8. hod. večer vo vlastnom kruhu. Porade predsedal skutočný vnútorný tajný radca Štefan Rakovszky. Zapisnicu viedol krajinský vyslanec Edmund Benický. Po zahájení porady prečítané boli telegramy, ktorými krajinský vyslanec gróf Géza Majláth a Béla Nyáry neprítomnosť svoju v porade vymluvili. Za vonkajších členov kresťanskej ľudovej strany prijatí boli: August *Jánosy*, titulárny biskup (Veszprém), ďalej Matej *Nagl* (Militie), Križó *Pelikán* (Budapest), Georg *Peezek* (Tüske-Szent-György), Koloman *Jeszszky* (Balassa-Gyarmat). Krajinský vyslanec Béla *Rakovszky* poverený bol konečne, aby pri pojednávaní zákonnej predlohy o rekrutačke vysvetlil stanovisko kresťanskej ľudovej strany. S týmto zakončená bola porada kresťanskej ľudovej strany snemovej.

Dňa 20. februára o 6. hod. večer kresťanská ľudová strana držala druhú poradu, na ktorej jednohlasne prijaté boli uzavretia kresťanskej ľudovej strany snemovej a strany neodvislej o ustálení porušeného mieru medzi týmito stranami politickými.

Uzavretie kresťanskej ľudovej strany zneje nasledovne:

Ľudová strana, ačpráve s úplným uznaním chová sa k účinkovaniu tlače ľudovej strany, zvlášte »Alkotmányu«, v záujme strany prevádzanému, nepovažuje to predsa na mieste, aby strana účasť brala v jednotlivých polemikách novinárskych.

Predsediectvo strany do potyku vstúpiac s predsediectvom strany neodvislej a 48., vzájomne presvedčili sa o tom, že ani jedna stránka nestotožňuje sa s nápadmi protj druhej strane v novinách uverejnenými.

Strana neodvislá a 48. zarovnak 20. februára o 6. hodine večer držala poradu pod predsediectvom Pavla Hoitsy. Gróf Albert Apponyi predostrel v tejto porade nasledujúci návrh ku prijatiu:

Strana neodvislá a 48., ačpráve s úplným uznaním chová sa k účinkovaniu tlače strany neodvislej, zvlášte »Magyarország«, v záujme strany prevádza-

nému, nepovažuje to predsa na mieste, aby strana účasť brala v jednotlivých polemikách novinárskych.

Predsedníctvo strany do potyku vstúpiac s predsedníctvom ľudovej strany, vzájomne presvedčili sa o tom, že ani jedna stránka nestotožňuje sa s nápadmi proti druhej strane v novinách uverejnenými.

Neodvislá strana prijala toto uzavretie jednohlasne, s tým aj konflikt, ktorý medzi týmito politickými stránkami najnovšie panoval, celkovne je zakončený.

Ludovým Novinám prihára.

Nakoľko prihára Ludovým novinám, zreteľne to prezradujú v jejich vyzvaní ku predplateniu v posledčísle uverejnenom. Nariekajú a horekujú, hneď ale spomínajú aj jejich veľké zásluhy, akých si zadovážili prebudzovaním ľudu. Že majú príčinu nariekať, to im veríme, bo už celý svet vie, že im vystávajú tie americké dolláre, ktoré predtým tak hojne dochodily cez tú širokú mláku. O zásluhách Ludových Novín veľmi málo vie posiaľ svet, iba ak by si to za zásluhy nepovažovali, že následkom jejich štvania toľkí zomreli v Černovej a nepočtení trpia vo Vacove a Segedíne. Neustále tupenie a znevažovanie kresťanskej ľudovej strany a Katolíckej Jednoty, to snáď majú byť tie veľké zásluhy Ludových Novín? Nadávať, grobianiť, do všetkého, čo je katolícke, blatom hádzať, tomu sa rozumejú Ludové Noviny. V tomto nasledujú a zaiste aj prevyšujú židovských a socialdemokratických škriberov. To sú tie veľké zásluhy Ludových Novín.

Zo snemovne.

Krajinská snemovňa v zasadnutí 20. februára prijala zákonný návrh o rekrutačke aj v podrobnostiach. Ohľadom na fašianky pretrhla krajinská snemovňa zasadnutia do 24. februára, kedy sa pokračovalo v pojednávaní zákon nej predlohy o daňovej reforme.

Z CUDZOZEMSKA.

Udalosti na Balkáne. Bulharsko silou-mocou pracuje na tom, aby ho veľmoci uznaly, ako celkom neodvislé kráľovstvo. Tejto žiadosti Bulharska ale veľmoci posiaľ nezodpovedaly.

Bude-li vojna so Srbskom alebo nie? Aby Rakúsko-Uhorsko Srbsku opovedalo vojnu, k tomu Srbi zavdávajú dostatočnej príčiny. Dľa mienky smerodajných kruhov politických konečné rozhodnutie v otázke vojny so Srbskom očakávať možno len asi o tri týždne.

K našemu vyobrazeniu.

Obyvateľstvo Číny obnáša asi štyristo millionov duší. Čínsky cisár je teda jedon z najmohutnejších panovníkov sveta. Keď ale zomrel? Pred pobravným miestom jeho strážca, ako to naše vyobrazenie predstavuje, zapáli si na fajku a rozmýšľa snáď o márnosti všetkého na tomto svete.

BESEDNICA.

Životopis kaplána vystrkovského.

Napísal: Ján Horváth, kaplán vystrkovský.

(Dokončenie.)

7

Navrátiac sa nazpät do Nitry, na tretí ročník teologie, vymenovali ma za infirmára, to jest mal som opatrovať nemocných. Peknú osobitnú izbičku som dostal, ale to sa zriedka stalo, že som mal «pacienta» a aj vtedy nám bolo veselo. Keď dakomu zub trhal pán doktor, pacienta som chmatol a držal, ako pes ježa. nevyslobodil sa tak ľahko z mojich rúk, Keď volaktorý klerik prišiel a ponosoval sa na bôľ hlavy, i bez doktorského receptu dal som mu soli a od nej takú behačku dostal, že i na bolenie hlavy zabudol. Inokedy, keď som nemal pacienta, obyčajne slaninku som si vypekával na frustik. Toto mi totižto radili, abych stltnul, lebo som bol chudý, tenký, jako daska. — Kolko toľko mi to aj pomohlo. Čo som s touto diétou nabral na seba, to som ztratil s «kneipovaním». — Horlivým priateľom som sa stal starého Kneippa, tak, že keď bola zima, až tak trešfalo, kúpil som sa v studenej vode, potom ale som behal po zahrade, jako kebych bol rozum ztratil.

Dostal som raz jedného nebezpečného pacienta. Bol to klerik Dubravay. Prenocoval s ním, bolo volačo nemožného, lebo tak chrápal, ako vól. — Ani oka som preň zažmuríť nemohol. Ale desäť rázy som ho cez jednu noc zobudil, lež ani to nič nestálo. Konečne mi prišla dobrá myšlienka. Mal som vo fióku šnupavý tabak: čemeričku. Počkaj, chlape, nebudeš ty tak ľahko chrápať! Podstrčil som mu ten šnupavý tabak pod nos a hodne si ho potiahol. Začal ale potom kýchať, až tak ručal asi za hodinu a nespál celú noc, lebo sa obával, že mu podložím pod nos z tej «čemeričky». Na druhý deň ale aj bol zdravý môj pacient.

Po Troch Kráľoch som obdržal smutný list. Matka mi ochorela. Predstavení mi dovolili, abych išiel domov. Príjdem v sobotu domov, matka ma sotva už poznala. Očividome sa zaradovala, keď ma spatrila pri svojej posteli.

— Janíčko môj milý! — prehovorila slzami ku mne. — Už ja nedožijem tvoje primicie.

— A'e, mamioka! — odpovedal som. — Však sa to ešte všetko napravi

Ona to ale dobre cítila. V tej noci ja som ju opatroval. Okolo pol noci veľmi zle ostala. tak že som už myslel, že nezadlho zkoná. Tu obrátila sa ko mne a pravila:

— Syn môj milý! . . .

— Čo chceš, maminko moja? — pýtal som sa pohnutým hlasom.

— Klakni si, dám ti moje posledné, materinské požehnanie . . .

Kľakol som si. Prsia jej chrčaly, ústa sa jej hýbaly a len pár slov som jej porozumel, ktoré hlasnejšie povedala:

— Nech ťa požehná Najsvätejšia Trojica . . . Boh Otec . . . Boh Syn . . . Boh Duch Svätý . . . a nech ťa ochraňuje najsvätejšie Srdce Ježišovo a prečistej Matky Marie . . .

Na toto prestala vyprávať; vstal a zobudil som dve moje sestry a aj tie dostaly požehnanie. Ešte potom poldruha dňa žila. V pondelok na obed dokonala v Pánu . . .

Tu postojím. Venujem jednu ružu pamiatky matke mojej najmilejšej. — Nebol som ja nikdy, neviem jaký výborný žiak, vždy som zostal stredným. Ale Pán Boh i ja viem najlepšie, že pre mnohé šťastie som bol účastný. Viem ja už, z kadiaľ toto mnohé šťastie pochádza. Ďakovať to mám tým vrúcnym modlitbám, v ktorých moja milá matka i cez celé noci ztrávavala, tie ma podporovali, tie mi priniesly šťastie. Buď i v tom hrobe požehnaná, predrahá matka moja! Nevedel som to ja pochopiť, čo mienilo tvoje pobožné srdce, keď kedykoľvek som odchádzal do škôl do Nitry, vždy si mi udelila svoje požehnanie. — Nikto o tom nevedel, len Pán Boh, ty a ja. Včul viem s mojim zrelým rozumom, čo mi tvoje požehnanie poskytlo . . . Boh ti zaplať i za tú prísnošť, s ktorou si ma vychovávala. — Boh ti daj za to nebe . . .

*

Celá sirota som zostal. Navrátil som sa do Nitry; nič sa mi nechcelo. O Bože! Ty vieš, komu jaký liek máš poskytnúť. Tvoja prezretelnosť za potrebný liek považovala toto navštívenie. Tisícere vďaka! . . .

Vo vakáciách sverbovali sme viacerých klerikov, aby sme išli do Trnavy k pánom jezuitom na exercície, aby sme sa všemožne prichystali k tomu vážnemu kroku: k posviacke kňazskej. Tieto exercície zdokonálily ten fundament, na ktorý som mal stavať pevný dom vedomosti a nábožnosti. Vždy budem povďačný prozreteľnosti božskej za tento krok života môjho . . .

Tento posledný rok náhle sa minul. Bol som doktorom, to jest predstaveným medzi prvoročnými bohoslovcami. Bože môj! ja som ich mal viesť, keď som sa sám viesť nevedel . . . Bol som aj organistom. Je tam v seminárskej kaplnke krásny organ, na ktorom volaktorý klerik hráva, jestli vie čo. Ja som sa už štyri roky učil na klavíri, na harmonii a preto oprobaval som i na organe. Prvý raz som strašne «drukoval». Nohy mi na pedáloch tancovaly, jako pri valceri; ruky sa mi triasly, na čelo mi pot vyšiel a moje organovanie bolo samá «trilla». Mal som potom čo počúvať. Hrozne ma kritizovali. Druhý raz mi to už lepšie išlo. — Všetci ani Mozart nenarodil sa hneď umelcom. Na darmo som sa predsa neučil na organe, lebo i včul, jako vystrkovský

kaplán si zahrám kedy-tedy a ľudia počujúce chríplavý hlas spievať, hovorievajú:

— Pán kaplán je dnes organistom!

Priblížil sa koniec roku. Ja som veru bol vo veľmi zlej koži. Pán doktor mi povedal, že mám šťastie, že už budem vysvätený, lebo bych ináč do zeme zahryzol. Prišli túžebne očakávané posviacky a ja som cítil tie mnohé milosti, ktoré som obsiahol skrze posvätenie kňazstva. Nezabudnem nikdy to krásne okamženie, keď pán biskup vložiac ruky moje do svojich, pýtal sa ma trikrát:

— Synu môj milý! sľubuješ-li mi a mojim nástupcom poslušnosť a vernosť?

— Sľubujem! — odpovedal som. Tak mi to prichádzalo, jako keď vo svätom písme Pán Ježiš po trikrát sa pýtal svätého Petra: «Šimon-Petre, miluješ ma?» a on odpovedal: «Ano, Pane! milujem Ťa!»

Za kňazov vysvätení išli sme na obed k pánu biskupovi a mne jakožto najstaršiemu dostalo sa to šťastie, abych pána biskupa toastom pozdravil. O jak jasne mi ožila v mojej pamäti tá minúta, keď tento staručký pán biskup pred dvanástymi rokmi v močenskom kaštieli mi povedal:

— Synu môj! není to len tak ľahko byť kňazom.

Ano, včul som to dokonale nahliadol, ale predsa som zvíľazil nad všetkými ťažkosťami a pomocou Božou som obsiahol veľkú hodnosť kňazstva . . .

Dostal som dispozíciu za kaplána vystrkovského, ktorú stanicu o dva týždne som mal zaujať. Dňa 8-ho júla vydržoval mňa primicie pán Bokay, močenský statkár. Že som sa vtedy dosť naplakal, uznáš mi, milý čitateľu. Všetci tak zázračným riadením Božím stať sa kňazom a toľké dobrodenia použiť od Boha: ktoré srdce by sa nepohlo?

Hneď som písal môjmu principálovi a odporúčal som sa do jeho lásky. Už na 17-ho augusta dostal som «befel». Keď vlak Velké Topolčany zanechal, pozeral som oknom, netrpezlivo čakajúc, kde je už tá moja stanica vystrkovská. Konečne sme ta šťastlivo dojchali. Videl som moju farnosť: Vystrkov pred sebou. Vrúcnym vzdychom obrátil som sa k Pánu Bohu a odporúčal som božskému Srdcu Ježišovmu mojich budúcich veriacich. Na stanici ma čakal môj pán principál a veľmi srdečne ma privítal.

O tomto mojom mieste nebudem mnoho vyprávať, lebo som tu len na tretí rok. Moji farníci sú vyhlásení za tak zlostných, jako keby ani nemali páru na tomto svete. A to není pravda; lebo aj inde sú dobrí, ale aj zlí ľudia. Môžem povedať, že ich mám rád; či i oni mňa majú radi, to neviem.

Keď som sem prišiel, veľmi sa ma veriaci nahakali. Prečo? Nuž preto, že som veľmi zle vyzeral. To mi aj do očí povedala jedna babka, že všetci ja ani dva mesiace nedožijem. A už chvála Bohu, do tretieho roku vstupujem, šo som tu.

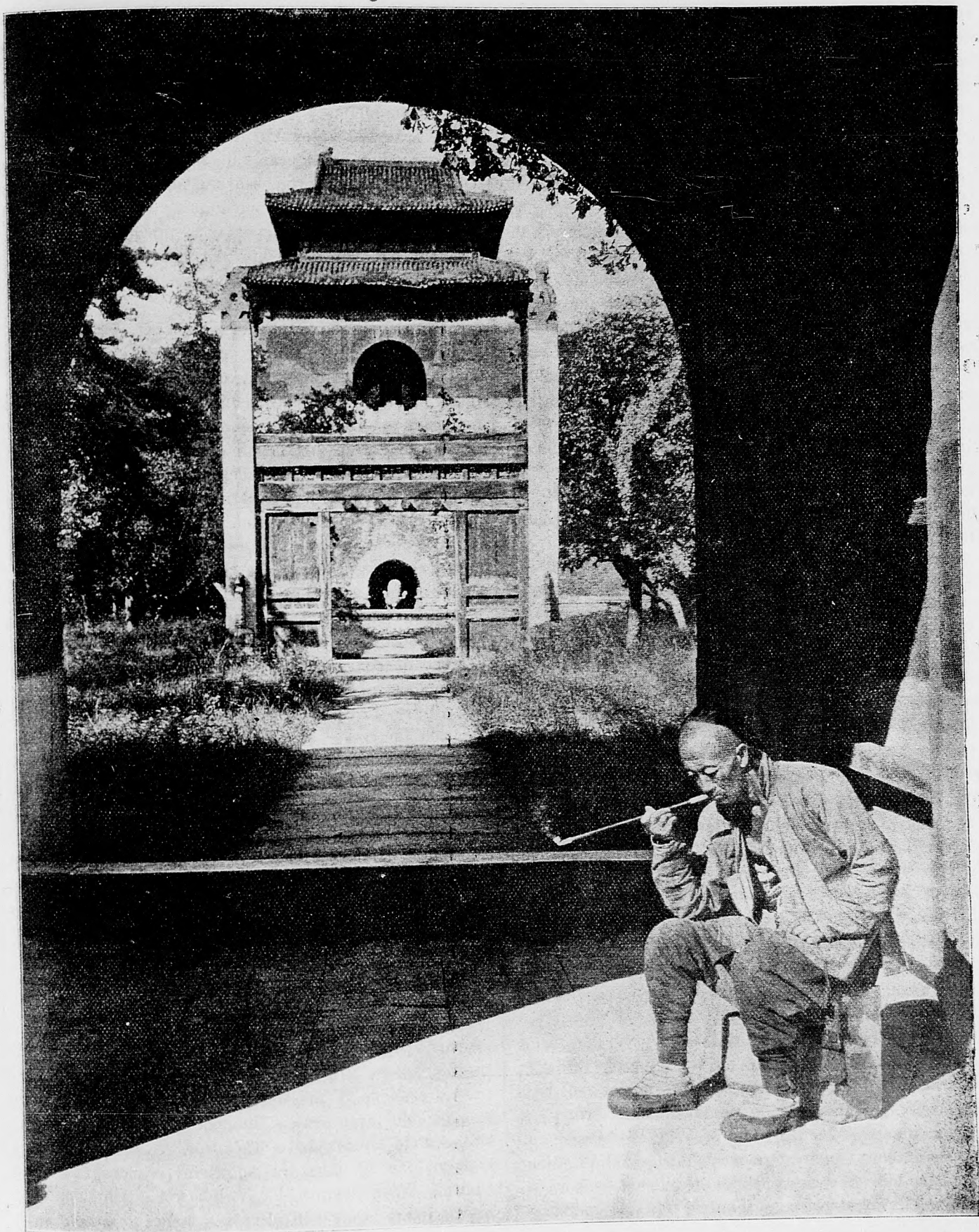
Moji veriaci sú na ďaleko vychýrení o tom, že vedia dobré hurky robiť. Len raz sa stalo, jako som to

počul, že jeden Trebičiančan pipasár našiel v hurke, keď ju chcel rozrezať. Či sa k tomuto i podobné stalo, nevyhľadával som.

Môj pán princípál, pán farár, je veľmi dobrý člo-

vek, len jednu chybu má, že má veľmi dobré srdce a preto by i košelu dal chudobnému. Z tej príčiny nemôže nijako zbohatnúť.

Mám peknú izbičku, okná nízke tak, že keď sa

Pohrabné miesto čínských cisarov.

chlapci bijú, klčkujú pod mojim oknom, môžem ich ľahko za vlasy vyšticovať.

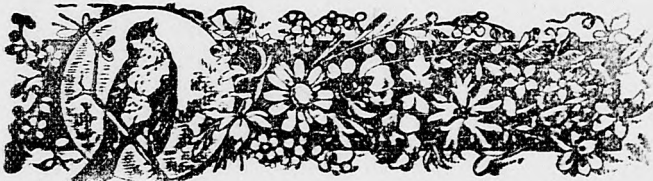
Ináč ti aj to prezradím, milý čitateľu, že som krátkozraký a preto nosím okuliare. — Keď som prišiel do Vyrckova za kaplána, išol som k jednému pánovi do «vizity» a keď som odbavil vizitu, liezol som tam rovno do zrkadla a bol bych si rozrazil či nos, alebo zrkadlo zabil, keby ma domáca pani nebola napomenula. Preto od toho času, keď idem do vizity, vezmem si i okuliare, aby sa mi taký, alebo tomu podobný «malér» viac nestal.

S týmto skončím môj životopis. Dobrých vlastností mojich som nespomenul, asice preto, lebo ich málo mám; a čo málo ich mám, nech si napíše večný sudca: Boh a pri mojom súde nech ich vezme do povahy a nech mi je milostivý pre moje spáchané hriechy a priestupky.

Prv, nežli by som sa rozlúčil s tebou, milý čitateľu, ešte spomeniem volačo. Keďby sa nebol za mňa zaujal pán kaplán močenský, Julius Széplaky a nebol by na mňa vynaložil toľké peniaze: včul bych nebol kaplánom vyrckovským. Preto len to pravím zo srdca: Nech ho zato Boh dobrotivý požehná!

Včul s Bohom, milý čitateľu! Možno, že v opisani môjho života budem pokračovať volakedy, jestli mi Boh dovolí dožiť vyššieho veku a jestli ma vymenuje pán minister za biskupa volakde medzi Indiánov. — Zatiaľ Boh s tebou a srdečný pozdrav ti zasiela:

Ján Horváth,
kaplán vyrckovský.

CHYRNÍK.

Zdravotný stav Jeho Veličenstva kráľa je v každom ohľade uspokojujúci. Znakom toho je, že Jeho Veličenstvo všetky štátne práce nepretržene riadne vykonáva.

Dr. Medard Kohl, vysvätený biskup, z naloženia jeho eminencie kardinála knieža-primasa Klaudia Vaszaryho odcestoval do Ríma, aby Jeho Svätosti rímskému pápežovi zpravu podal o bežných záležitostiach cirkevných Uhorska.

Deputácia Nitry u ministra osvety. Pod vedením hlavného župana stolice nitrianskej grófa Fridricha Wilczeka dňa 12-ho februára bola na poklone u ministra osvety grófa Apponyiho deputácia mesta Nitry. — V mene deputácie nadžupan gróf Wilczek prosil ministra o sriadenie hmotných pomerov nitrianskeho vyššieho gymnásia. Minister osvety sľúbil vyplnenie prosby. — V deputácii, ku ktorej sa pripojil aj uh. kráľ. nádvočník gróf Ludvik Apponyi, prítomní boli nasledovní krajinskí

vyslanci: Desider Ajtics-Horváth, Koloman Brestyenzsky, Pavel Kovács, Béla Csitáry, Ludvik Mérey, Koloman Fodor, Jozef Emödy, Aladár Markhot, Emánuel Ság; zo strany obecnstva mesta Nitry: mešťanosta Franc Faschler, kanonici Ludvik Jeszenszky, Jozef Mihálik a Štefan Kutvasszer, dekan farár Valent Puchovszky, stoličný hlavný notár na odpočinku Julius Steiner, direktor banky Teodor Tichy, kat. dozorca Ferdinand Várkonyi, vice-ректор semenišťa Jozef Belák, gymnasiálni profesori a mnohí iní.

Zarátanie vojenskej služby v Bosne. Spoločný minister vojny sa nateraz s humánnym plánom zaoberá. Ohľadom na to, že vojenská služba konaná na hranici Bosny a Hercegoviny je spojená s veľkým strádaním, nepohodnosťou a ustávaním, chce previesť to, aby tam strávený čas, ako vojenský rok, duplovane bol zarátaný do služby pri obecných vojakoch a poddôstojníkoch práve tak, ako aj pri dôstojníkoch.

Nový okres v stolici šarišskej. Právomocnosť stolice šarišskej tieto dni vydržovala na stoličnom dome mimoriadne valné shromaždenie. Valné shromaždenie v známost vzalo nariadenie ministra vnútra, ktorým odobruje to uzavretie obecnstva stolice, že za potrebné považuje, aby na území stolice bol postavený nový administratívny okres so sídelným mestom Héthárs. — Minister vnútra svojim odobrujúcim nariadením splnil dávnu túžbu stolice šarišskej. Stolica je teraz rozdelená na nasledovných sedem okresov: Bártfa, Eperjes, Felsővizköz, Héthárs, Girált, Kisszeben, Lemes. Úradnícky sbor novoutvoreného okresu 1. mája začne úradovať. Podžupan Jozef Tichy na valnom shromaždení oznámil, že po obdržaní odobrujúceho ministerského nariadenia v mene obecnstva stolice sa ministrom vnútra v pripise poďakoval.

Chýry zo Spiša. Evanjelický učiteľ z Hunsdorfu Fridrich Limberger ešte dňa 28. januára odišiel z domu a ani doteraz ešte niet o ňom chýry. — Odorinský r. kat. učiteľ Jozef Olšinkovský dňa 31. januára v 26-om roku života svojho zomrel. — Vo Vyšných Lapšoch 25 nových údov vstúpilo do Jednoty Katolíckeho Eudu. — Dr. Ján Berwaldszky, spišský kanonik po dlhom trápení a po pobožnom prijatí svätých sviatostí v 63. roku života svojho dňa 9. februára v spišskej kapituli zomrel. Nebohy sa narodil vo Vyšných Repaš. Bol predtým profesorom v levočskej reálke, potom farárom v Odorine a v Novej Vsi. V ňom ztratilo spišské biskupstvo jedného z najučenejších kňazov. Večná mu pamäť! — Od nás zase veľmi mnohí idú do Ameriky. V mesiaci januári vydal náš podžupanský úrad 301 cestovných passov, teda o 272 viac, ako v tom istom mesiaci minulého roku. — V mesiaci januári odviezli od nás na železnici do iných krajov Uhorska 131 kusov rožného statku a do cudzozemska 37 kusov. — V Kézmárku zadlávil dňa 10. februára jeden plný voz desať ročného Ondreja Wassermanna. — V lubických kúpeľoch pohrýzol jeden besný kôň druhého koňa a dvoch ľudí. Kone zaraz zabili a tých dvoch odviezli do Budapešti

cieľom liečenia. — Ondrejovi Borkovskimu z obce Ländzsásötfalu pri Švábovcách, ako z jedného strmého miesta pri chytro dolu jachal, sa tak nešťastlivo vyvrátili sánky, že sa on tak silne udrel s hlavou o jeden telegrafický stĺp, že na mieste zomrel. Budme vždy pripravení na smrť! — V levočských lesoch v ostatné dni dva ostrovidy zastrelili. Šťastliví jagri boli hodne odmenení. — Sňahu máme hodne. Aj minulého týždňa bola u nás ostrá zima. V studňách je už málo vody, z daktorých sa už voda celkom ztratila. Dakde je aj o drevo bieda.

Ženský mešťanostovia. V Anglicku už dve mestá vyvolili ženu za mešťanostu. Teda v tých dvoch mestách ženy rozkazujú mužom.

Písmo Sväté potvrdené. Teraz vykopali rummy mesta Jericha, pri ktorej príležitosti našli aj srúcaniny tých ohromných múrov, o ktorých Sväté Písmo hovorí, že bolo celé mesto s nimi obklúčené.

Búrka v zime. V Bolešove (stolica trenčianska) dňa 19. februára o 12. hodine cez obed bolo počť silné hrmenie, ktoré mnohých ľudí do zmätku prinieslo. Počasie bolo v ten čas tiché, jasné a veľmi studené.

Assentírka. Hlavná assentírka v stolici trenčianskej tohoto roku bude sa odbývať v nasledovné dni: V bánovskom okrese 1., 2. a 3. marca, predvolané je 754 vojopovinných; v trenčianskom okrese 4., 5. a 6. marca, predvolané je 971 vojopovinných; v meste Trenčine 8. marca, predvolané je 50 vojopovinných; v illavskom okrese 9. a 10. marca, predvolané je 634 vojopovinných; v púchovskom okrese 12., 13. a 15. marca, predvolané je 812 vojopovinných; v povážsko-bystrickom okrese 17., 18. a 19. marca, predvolané je 823 vojopovinných; vo veľkobyčianskom okrese 20., 22. a 23. marca, predvolané je 818 vojopovinných; v žilinskom okrese 26., 27., 29. a 30. marca, predvolané je 1009 vojopovinných; v kysuckonovomestskom okrese 31. marca, 1., 2. a 3. apríla, predvolané je 1098 vojopovinných; v čacianskom okrese 5., 6., 7. a 14. apríla, predvolané je 984 vojopovinných.

Mrtvé dieťa v truhle. Edmund Svientek v Dolnej Lipnici (stolica oravská) siel do kostola a svoje dve dieťky doma nechal. Keď prišiel domov, dvere svojho bytu našiel zamknuté. Zaklopal na okno a ponač odpovede nedostal, hneď tušil, že sa niečo zlého muselo prihodiť. Cez povalu vliezol do izby, ale svoje dieťky nikde nevidel. Odrazu z truhly na šaty počul stonanie, vylámal vrchnák a v truhle svoje 3-ročné dieťa našiel už zadusené, staršie 6-ročné ale bolo omdleté. Ubohý otec je tým viac kodný poľutovania, lebo nedávno utratil i svoju manželku. Pravdepodobné je, že deti vliezli do truhly a vrchnák padol na ne a prichlopil ich.

Matka a dcéra. V Prešove (Eperjes) v oddelení tamojšej verejnej nemocnice pre skúmanie choromyselnosti vo štvrtok, 18. februára odohral sa tragický výjav. Služku Mariu Štimár, na ktorej sa ukazovali príznaky šílenosti, odviezli do menovaného oddelenia nemocnice. — Keď chorú viedli do kancelárie kurátora

nemocnice, z chodby bolo počť strašné bedákanie. — Pritomní o niekoľko minút nastrasene hľadeli na jednu ženu, ktorá s otvoreným náručím bežala ku dve a krčovite ju objímala. — Od rozčulenia sa trasúca žena bola vlastnou matkou slúžky, ktorá sa z rodičovského domu pred šiestimi rokmi ztratila a ktorú matka videla teraz, ako na rozume pomätenú. — Pod vplyvom takéhoto strašného znovashliadnutia aj matka zošalela a teraz ich obidve ako choromyselne opatrujú.

Zadusil sa v múke. V mlyne účastinárskej spoločnosti: Prvý budapeštiansky parný mlyn v Žigmond-ulici ušlo sa hrozné nešťastie. Mlynár Ludvik Borbás v nedeľu v noci po službe natoľko bol ukonaný, že si ľahol do jedného rezervára na múku. V pondelok ráno, keď začali mlieť, ešte vždy ležal na tom istom mieste. Toto ale nezbadal nikto a na nešťastného človeka padala novo namletá múka, ktorá ho čoskoro úplne zasypala. Pokým ho našli, už bol zadusený. Jeho mrtvolu zaviezli do pitvacieho ústavu.

Dynamit v sporáku. V obci Lodomér (stolica zemplínska) Štefan Varga tieto dni ku lámaniu kameňa potrebný dynamit si sušil v trube sporáka. Dynamit od teploty vybušil, dvere a obloky povyvaloval, náradie na kúsky dolámalo a povalu zrušilo. — Päť ľudí bolo ranených.

Železničná nehoda. Na železničnej čiare Zvolen—Vrutky medzi stanicami Jánoshegy a Kremnica, nákladný vlak číslo 375. dňa 15. februára na otvorenej dráhe sa pretrhol. Zadná časť vlaku na strmej dráhe dohonila prednú časť vlaku a vrazila do nej. Následkom srážky jeden sprievodčí vlaku bol nebezpečne a jeden ľahšie ranený. Dráhu už oslobodili a vlaky riadne chodia.

Šťastie v nešťastí. Na nádraží v Žiline dňa 1-ho februára istý hamovník následkom vlastnej nepozornosti takmer o život prišiel. Nezbadal od Vrutok jachajúci rušeň, ktorý ho srazil a vliekol na kofajniciach pred sebou. Rušňovodič pristavil rušeň a vytiahol hamovníka, ktorý bol len na hlave ranený. Zaviezli ho do nemocnice v Tešine.

Stotisíc robotníkov bez práce. Vodecovstvo strany socialdemokratov v Berlíne minulú nedeľu dalo spočítať všetkých berlínskych robotníkov bez práce a vysvitlo, že stotisíc robotníkov je bez zárobku.

Studňa — prekážkou. Jozef Lukács a Ján Bystričan obyvatelia liskovskí (stolica liptovská) pri studni kde po vodu išli, sa tak povadili, že Jozef Lukács Jána Bystričana do studne hodil, kde si hlavu tak pokaličil že ho z toho nevylieči len smrť. — Jozefa Lukácsa zatvorili do áreštu v Ružomberku. Zaslúžil by, aby ho tak pokutovali v árešte, že by mu nikdy nedali vody Hľa, čo je vstave vykonať bezbožník!

Následky falošnej prisahy. Z Oravy nám píše že tam v jednej dedine je veľmi mnoho ľazko nemocných a ponač tí isti falošne boli svedčili proti svojmu duchovnému, ľudia to považujú za trest od Boha poslaný. — A tak je, lebo falošná prisaha vždy má svoje

strašné a hrozné následky. Ľudia Boží, varujte sa falšnej prísahy, lebo vás Boh kedykoľvek a kedykoľvek za to potresce.

Najhlbšia voda na svete sa nachádza v Tichom Mori a hĺboká je 9636 metrov.

Esperanto. Tak sa volá tá nová medzinárodná reč, ktorú po celom svete chcú uviesť, aby všeliaké národy sveta medzi sebou ľahšie obcovali mohli. Tá reč má už vyše 13 millionov prívržencov, v každom väčšom meste sveta má ten pohyb už svoj spolok. Jeho tlač pozostáva zo 204 novín a časopisov. Aj u nás už vychodí jedon časopis v tej reči, a síce v Budapešti pod menom «*La Verda Standardo*».

Čudné tela. V meste Nagybecskerek uliahlo sa nedávno jedno tela, ktoré malo dve hlavy, štyri oči a štyri uši.

HOSPODÁRSTVO.

Spôsoby rozsievania.

1. Na tom mnoho záleží, aby gazda vedel dobre zrno zasívať tak do piesočnatej, ako do hlinastej zeme, či riedko a či husto; ďalej kedy síať, či zavčasu na jar a či neskôršie. Všetky tieto veci pri rozsievaní treba vzáť do ohľadu. Potom dokázaná vec je, že nie každé rastliny rovnako veľkú plochu ku výžive potrebujú. — Jedna potrebuje väčší priestor, druhá menší, aby sa mohla rozkladať. Tak zemiak potrebuje zaiste väčší priestor ku výžive, ako jedno steblo ovsu alebo jačmeňa. Pri siatí máme mať nasledujúce pravidlá pred očami: Okopávaniny riedko sadiť. Prečo? Ponevác tieto potrebujú ku výžive mnoho vody a sadiť sa husto, pre nedostatok vody zakrpatujú, zostanú drobné; a tento nedostatok vody ukáže sa hneď pri hustom sadení na piesočnatej pôde, ktorá málo vody zdrží; na hlináčke nie tak, tá veľa vody zdrží a vychová i hustejšie sadené rastliny. Môžeme to ľahko zkusiť pri zemiaku, ktorý je tým väčší, čím ho redšie sadíme.

2. Podzimné siatie môže byť hustejšie, po prvé preto, že mnoho ho neprezimuje, ďalej preto, že ono jarnú vlhkosť vie lepšie využiť; neskôršie javí sa nedostatok vody pri ňom, keď už ide do klasu, alebo klas sa už vyvinul.

3. Pri hustom siatí máme mnoho slamy i zrna, lenže ľahkého, ľichého. Pri riedkom siatí je zas zrno vyvinutejšie. Pre túto príčinu siatie, pestované na semenom sejivé, musí sa riedko síať, aby sa zrno dobre vyvinulo.

4. Včasné jarné siatie odporúča sa riedko síať, neskoré siatie ale husto, lebo čím neskôršie je siatie, ako zkusenosť učí, tým menej stebiel vypúšťa. Tiež i pôda

prijde do ohľadu: pri vlhkom podnebí treba riedko síať, lebo sa rastliny lepšie zakorenia. Ďalej dobrá pôda vychová i hustejšie siatie. nech len má na dostač vody, ako pôda planá. Husté siatie dá viac slamy a lepšej, ako riedke siatie, slama jeho je tvrdá; potom husté siatie chytřejšie zreje, ako riedke. Čím teda neskôršie zreje dajeden druh zbožia, tým väčší priestor potrebuje riedke siatie. Pri hustom nútíme chytřejšie zref na skodu vývinu zrna.

Z tohoto môžeme si utvoriť nasledovnú negulu. — Obilie sejme v jaseňi, ak nie je obavy proti myšiam, alebo neleží-li roľa na rovine; kde dlho voda stojí, sejme redšie, ako aj včasné jarné, pestujúc ho zvláštne pre krmivo. Trávy a krinné rastliny, ako: viku, vičenec, lucernu, datelinu, bôľhoj, slovom rastliny, pestované na krm, sejme husto. Konope a ľan treba tiež husto síať pre tú príčinu, že keď ich husto sejeme, ich steblá nestvrdnú, nezdrevenejú, majú dobré vlákna. Tu mienim gazdov, ktorí viku pestujú, na to upozorniť, že osobitne pestovať na semä a osobitne na krm, ale nie nechť redšiu časť na semä; z toho nikdy nedochová sa dobrého semena. To isté platí i o konopách a ľanu.

Sú gazdovia, ktorí obilie nie čisté, ale miešané sejú. Na príklad jačmeň s ovsom, alebo pšenicu so žitom, alebo zemiaky s bôbom sadia. Jedni si to chvália, druhí to zapovrhujú. — V tomto máme sa nasledovne držať: Miešané siatie, polovina, síať sa má len vtedy, keď oba druhy v rovný čas zrejú. — Na príklad ovos včasne zrejúci, duppánsky, s jačmeňom, na tom vidieku zvyčajným. Ovos neskôršie zrejúci neseje sa s jačmeňom. Dokým jeden druh uzreje, včasný už vyprší. Miešať máme len také zrno, ktoré dá sa na trieri oddeliť. Na krmivo ľadník treba síať s ovsom, to viem, že každý za dobré uzná. Ba ľadník a viku na semä nikdy čisté neslobodno síať, ale vždy miešané a to prevážne s rastlinou stebelnatou, z nej dve tretiny a z ľadníka jednu tretinu. Dochováme dobrý ľadník, ktorý dá sa na trieri oddeliť. — Za taký platia lepšie, ako za ovos a potom dá sa i lepšie vysušiť. — Pestovať samý ľadník bez ovsu je nesmysel, ľadník poľahne a zhnije.

Viku veľmi hľadajú na Horniakoch, celé vagóny dovažujú na Dolniaky. Keby si naši gazdovia toboto povšimli a pestovali ju miešano s ovsom, pekný groš by utžili za semä. Veď prešporská miera ovsu stojí kor. 2.20—3.00 a vika kor. 4—6. — Pritom by i krm mali lepší, lebo vo vike je viac výživnosti, ako v slame. — Semä dá sa ľahko na trieri odstrániť.

Inde sejú šošovicu s jačmeňom, na Horniakoch to nevidáť; i tá by sa odplatila a gazda by mal dobrú strovu. Ba tu i tu sejú jarné žito s hrachom.

Miešané sejivo má svoje výhody. Že sa zem lepšie využítuje, keď sa miešanina dobra volí, to vieme. Ovos má bohatšie korene, ako jačmeň, vie si i tam potravu zadovážiť, zkadial jačmeň nemôže; má viacej šťavy v koreni, ktorá je silnejšia, vládze i surovšie výživnosti rozpustiť, ako korene jačmeňa. Tak keby sa neurodilo jedno, urodí sa druhé. Je teda väčšia istota úrody.

Pri miešanine ľadníkovej je tá výhoda, že ľadník má hlbšie korene, ako ovos, berie dusík z povetria, napráva i zem; potom ľadník má v ovse podporu; že sa naň zachytáva, dostáva viacej svetla, nehnije od zeme, viac strukov viaže, dá viac semena. Že má podporu, nestelie sa po zemi, ale rastie dohora. To isé môže povedať o miešanine hrachu so žitom alebo s bôbom. Že krmné rastliny, miešano siate, dajú väčšiu úrodu, je dokázaná vec. Keď sejeme ľatelinu s timotkou, alebo inými trávami, chytřejšie vyschne a môže sa i dva roky držať, lebo mráz jej tak neškodí a čo ju i vytiahne, nahradí tráva.

Jediná lucerna neľúbí miešaninu. Po ľatelinách miešaných s trávou môžu sa bezpečnejšie pásť ovce alebo iný statok, lebo nezduje ho tak chytro.

Pre tieto výhody nemožno dost odporúčať miešané sejivo, zvlášte viku na semä. Musím poznamenať, že okrem krmných rastlín miešané sejivá majú sa riedko siať, najmä vika, aby zem veľmi neľônila, lebo vtedy sa semä málo zaviazne.

Pokročilá veda hospodárska vynašla celkom inakší spôsob siatia, ako užíval sa za starodávna, a síce sejbú radovú. V pravku zbožie rozsievalo sa rukou, dakde na čerstvé brázdy, inde na zabránenú zem, ktorú poznovu bránili. Trvalo to, pokým *Ithro Trull* nevynašiel riadkový sejací stroj, ktorý ukázal, že sejba rukou je nedokonalá a najhoršia, pre nasledovné príčiny: Každá rastlina dobre darí sa vtedy, keď je sama v istej dialke od druhej, ako to ukazujú presádzané rastliny. Sú-li dve pospolu, jedna druhú vyžiera, zadúsa. To je najdokonalejšia sejba, ktorú voláme presádzaním. Nuž i obilné rastliny, nakoľko možno, tiež musíme tak siať, aby rastlina, zrnko od zrnka bolo v rovnej dialke, malo svoj priestor výživnosti, svoj deputát — revír. To rukou nemožno docieľiť, lebo sejeme-li do čerstve zoraných brázd, zrnko zväčša padá do škár, do jamôk a tak na jednom mieste ich je kôpka, na druhom nič, jedno je hlbšie, druhé plytkejšie, jedno skorej druhé neskoršie zide a takí dozrieva. A čo deje sa, je-li zem hrudnatá: celé priestory sú prázdne a tu i tu celé hrby zbožia. Aby vyhlo sa týmto vadám, vynašli stroj, ktorý rovno rozsieva po oráčine, lenže ani týmto nedocielila sa rovnaká vzdialenosť zrn jedno od druhého, ako strojom do riadkov sejúcim. Tento stroj robí riadky a do týchto padá zrnko aspoň približne rovnako vzdialene jedno od druhého.

Ďalej dokázanou vecou je, že sejacím riadkovým strojom menej zrna sa vyseje, asi o 20—30% menej, ako rukou. Táto výhoda odporúča zadovážiť si sejací stroj; za tri roky sa odplatí. Sejba do radov dá väčšiu úrodu, čo však treba pripísať lepšiemu obrobeniu pôdy, lebo pod sejací stroj zem musíme dobre pripraviť, dobre skypriť, aby neboly hrudy, alebo jamy.

Bárs ako odporúča sa gazdovi sejací stroj, predsa nemožno ho všade upotrebiť, ako do vrškov, ťbočín, vôbec kde sú jamky nerovnako podelené. Potom je i drahý a zaiste nevyplatí sa gazdovi, ktorý má 7—20 merie siata, ani čo by si ho kúpilo viac gazdov, lebo

na našich stranách je mnoho chotárov, kde sú polia potratené a pre vzdialenosť nemohol by ho jeden alebo druhý gazda upotrebiť. Vôbec sejací stroj je výhodný len pre väčšie ráty v rovne.

Nuž keď nám je nemožno strojom siať, aspoň ne-sejme na čerstvo poorané brázdy, ale najprv pobráňme zem, aspoň že by sa jamy zasypaly, potom sejme a pobráňme dôkladnejšie. V tom páde sa zrnko rovnejšie po zemi rozhodí a brány ho do riadkov urovnajú. Vidíme to pri zemčatiskách a roľiach melkých, kyprých. Že zbožie zasiate rukou, keď zide, je v riadkoch, to stalo sa pomocou brány, ktorá ho do riadkov poshňa, Preto odporúča sa každú zoranú roľu najprv pobrániť a potom siať, aby zrnko nepadlo do škár, hlboko medzi brázdy, zkadial nezide. Mnohí gazda čuduje sa, že «veď som ho dobre husto zasial a je riedke». Ano, husto ho zasial, ale na roľu čerstvo zoranú, kde brázdy hore koncom stály nepoukladané a zrnko padlo medzi ne, bráňením sa na 10—15 centimetrov hlboko do zeme zadeptalo, zkadial viac nezišlo. Toto je príčina, že husté siatie je riedke. Keby bol gazda roľu aspoň zväčša pobránil, stálo by ho to štvrt alebo pol hodiny, a potom sial a zas bránil, nuž nemal by riedkeho zbožia. Zrnko, hlboko do zeme vložené, nezide; tak je tomu i pri ľateline, ktorú keď sejeme na čerstvé brázdy, ani tretina z nej nezide. Túto sejme na pobránenú zem a potom jednou bránou prejdime po nej; takto zide i slabšie zrnko, lebo prišlo do jemu primeranej hĺbky 1—2 cm.

Takto zasiate ľateliny sú husté a pekné a mráz im nasledujúcej zimy neuškodí. Všetci gazdovia mali by takto siať ľateliny, bár ony i prerastú v bujnnejšej, hlavne vápenitej hĺnačke; zrnko ale nie je to na škodu: čo tam utratil, to dvojnásobne získal na ľateline. Povrchné siatie ľateliny do jariny, nepadne-li hned dážď, aspoň dva dni trvajúci, neodporúča sa: táto je riedka, lebo len tie zrnká zidu, ktoré padly medzi špáry; koľko ich padlo medzi listie alebo medzi zbožie, toľko ich nezišlo.

Zrnko je vajcu podobné. Oboje chová v sebe rezervnú živnosť. Vo vajci tvorí ju žltok, z ktorého žije budúci plod, kým sa nevykľuje. To isté platí i o zrne, lebo jeho rezervná živnosť je na to, aby z neho vyvíjajúci sa klíček mohol z tejto rezervnej živnosti žiť do-tiaľ, dokým neutvorí sa koreň a list, ktorý ďalšiu potravu berie si i zo zeme a — vyženiec byľu — i z povetria. Teda následok hlbokého zasatia zrna je, že toto nemôže vykľúť, nezakorení sa a nevyženiec listov, ktoré rastline dodávajú uhličitú kyselinu, teda — vyhynie.

K povšimnutiu.

Všetkých ct. predplatiteľov našich, úctive vyzývame s prítomným, aby svoje predplatky s obratom obnovili. V záujme katolíckej tlače prosíme tiež našich priateľov, aby náš časopis všemožne rozširovali. Administrácia.

DOPISY.

Zo Štrby (Liptov).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom obľúbenom «Krešťane».

Kde sa vezme, tu sa vezme, neočakávane dostal sa mi do rúk «Krešťan». Neznal som o ňom nič, lebo som ho nikdy nevidel, ani o ňom neslyšal. Zapáčil sa mi veľmi a preto som si ho hneď i objednal. — Čítal som v ňom dopisy a tak osmelujem sa i ja jeden dopis napísať.

Obec Štrba leží v hornom Liptove. Súsedné obce z východnej strany už patria ku spišskej stolici. Obyvateľstvo našej obce je okolo 1500. Z väčšej čiastky sú evanjelici, lebo katolíkov je len asi 300 duší.

Od desiatych rokov máme tu gazdovský sklep, my ho len konzumom nazývame; a tento sklep veľmi kole oči ostatným sklepníkom, ktorých hlavy sa nedotkla voda svätého krstu. Títo sklepníci nech nám to odpustia, lebo my za to nemôžeme, že sa i nám tak, ako po iných mestách a dedinách, oči ano i rozum otvorili a že si už i sami kresťania vieme a naozaj i chceme odpomôcť.

Katolíckú školskú budovu máme novú, utešenú. — Musíme to ďakovať našemu osvietenému pánu biskupovi spišskému. Táto naša škola ozdobená je tak vnútorne, ako i zvonútorne. Za to sme a budeme našemu dobrého srdca pánu biskupovi na vždy povdační. Táto škola stojí tak mnoho, že tú summu neidem ani spomenúť, lebo by nám to premnohí závideli. Osvietenému pánu biskupovi ale i tu s mojimi spolubratmi a spolusestrami, oddanými viere katolíchej, privolávam srdečný «Pán Boh zaplať!»

Naši ľudia majú dosť času čítať, i čítavajú, len že také noviny, čo ich kazia a nie sú im k osuhu. — A preto, moji drahí spoluobčania, odporúčam vám a to všetkým, zadovážte si «Krešťana» a čítavajte ho, lebo sa z neho moc dobrému naučíte. Nech sa vám otvoria oči k videniu, uši k slyšaniu a srdcia k napraveniu!

Do videnia na budúce!

S Bohom!

Štrbskýj.

***

Z Detrekó sv. Mikuláša.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom «Krešťane».

Velkú lož uverejnil v «Ludových Novinách» a pri tom na cti utrhol našemu duchovnému, akýsi Mikuláščan. Písal on totiž, že sme mali smutné sviatky via-

nočné a že náš farár, menom Lenkey, vo sviatok sv. Štefana miesto slova Božieho začal politiku vychlovať a vyhráždil sa panslávom.

K tomu, aby velebného pána farára Lenkeiho tým citlivejšie na cti urazil, nesvedomitý dopisovateľ ten, pripisoval mu všeliaké potupné veci. O, milý bratku, v Kristu Pánu! ako si len mohol také veci popisovať, o ktorých ani zmienky nebolo na posvätnom mieste. Či si jedine ty neočul, čo sme všetci tam prítomní Mikuláščania nielen očuli, lež si aj dobre zapamätali? Náš velebný pán duchovný povedal:

Milí farníci moji! mnoho pokušenia nám hrozí zo všetkých strán. — Čo je v tomto zlého, alebo potupy hodného? Ako starostlivý otec pracuje náš pán farár na tom, aby sme neupadli do pazúrov našich nepriateľov a dáva nám v každom ohľade dobré a nasledovania hodné príklady. V spomenutý sviatok sv. Štefana nám odprúchal, aby sme čítali len dobré a v náboženstve nás poučujúce knihy a spisy, ako sú tie, ktoré vydáva Spolok sv. Vojtecha v Trnave. Sú to knihy vôbec veľmi poučné, k tomu lacné a každému kresťanovi potrebné. Toto je už svätá pravda! Že nám tie knihy odporúčal pán farár, je za to len pochvaly hodný. Odporúčal nám ďalej pán farár «Posla Božského Srdca Ježiša» a «Svätú Rodinu»; tiež povedal, keď chceme politické noviny čítať, aby sme čítali «Krešťana» a «Naše Noviny». Konečne nás napomenul, aby sme vstúpili do Jednoty Katolíckeho Ludu. Mnohí si aj povšimli napomenutia horlivého pána farára a dali sa zapísať do Jednoty Katolíckeho Ludu; viacerí zas obstarali si Posla Požského Srdca a Svätú Rodinu. Tá kázeň teda, ktorú náš pán farár vo sviatok sv. Štefana povedal, bola pre nás a pre naše dušné spasenie veľmi užitočná. To ale, čo ten Mikuláščan v jeho dopise pospomínal, je samá pľuhavá lož.

Človek, čo pred celým svetom tak nehanebne lže, nemá ani za zbla statočnosti. V jeho bezbožnej zaslepenosti, ten chytrý dopisovateľ «Ludových Novín» opovážil sa posmešne ešte aj to spomenúť: máme my vraj za farára apoštola Kristovho! — Veru máme opravdu apoštola Kristovho a daj Bože, aby dlho žil medzi nami! My si ho úprimne ctíme a vážime, lebo je on muž pokojamilovný a pracuje len na našom dušnom spasení. Kto si ale cirkev a jej sluhov, teda svojich duchovných nectí, je horší, ako pohan a publikán.

S kresťansko-ludáckym pozdravom

Jednotár.

***

Hanušovce (Spišská Magura)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom «Krešťan»-e.

V celom Spiši nemala Jednota Katolíckeho Ludu tak krásne a vydarené účtovné shromaždenie, ako v Hanušovcých dňa 31. januára. Školská miestnosť bola husto nabitá, tam boly celé Hanušovce: ženské a muž-

skí od mladého do starého. Veľmi dobre účinkovalo, že prítomný bol aj tunajší pán notár Arnold Chamilla, s odznakom Katolíckej Jednoty na prsiach. Sláva mu! Žiaden notár by sa nemal stydiť haleny, ale s ľudom držať.

Shromaždenie odbývalo sa nasledovne. — Ďaleko chýrny hanušovský ženský spevokol zahájil shromaždenie s odspievaním pápežskej a uhorsko-národnej hymny. Súsedný mafašovský farár Michal Majercsák s peknými, zo života vzatými príkladmi ozdobenej dlhšej reči líčil minulo-ročné účinkovanie a vôbec cieľ Katolíckej Jednoty. Miestny pán dekan-farár Peter Krávecz veľmi oduševnene rečnil o tom, že v nás má prebývať Ježiš Kristus, a síce v našich myšlienkach, rečách a skutkoch. Richvaldský pán farár povzbudzoval prítomných ku podporovaniu katolíckej tlače. Miestny rychtár Jozef Pisarčík sa peknými a múdrymi slovami poďakoval rečníkom za poučenie a spolu napomínal svojich spoluobčanov, aby len boli vytrvanliví v dobrom a podporovali katolícku spolku.

Šťastlivá obec, ktorá takého rychára má! Rychtári učte sa od neho! Za tým rozveselil prítomných za dlhší čas hneď hanušovský spevokol s mnohými pekne prednášanými slovenskými piesňami, hneď gramofon richvaldského katolíckeho mládenického spolku, s ktorým narábal richvaldský účinný učiteľ Jozef Oravec. Oduševnenosť bola veľká a nálada veľmi dobrá. — Nových údov sa prihlásilo osem.

Hanušovce nám aj v tejto veci slúžia za príklad. Na taký spôsob by sa všade mali vydržiavať shromaždenia pre údov Jednoty Katolíckeho Eudu. Žiaľ Bohu, že sa v našom Spiši veľmi málo robilo doteraz v záujme tejto Jednoty ani tam, kde by bolo malo výstř heslo a kde by sa bol mal začať ten pohyb. Neidem spmeňuť to miesto, aby sa zase necítil dakto urazeným. Ešte ani v tretej čiastke našich fár nie je Jednota Katolíckeho Eudu založená. Mnohé iné stolice nás už ďaleko predišly. Kedy sa už zobudia aj naši katolíci z dlhého, ľahostajného spánku? Teraz naša, celkom bezprá ne neraz znevážená Magura vodí, ale aj u nás je ešte deväť fár, kde o Jednote Katolíckeho Eudu ani chýru, ani slýchu.

Sdružme sa už raz, pochlapme sa už raj aj my Spišiaci. Však to je len predsa styd a haňba pre nás, že okrem pána Zelenyáka sme ešte nemali, ani teraz nemáme takého ablegáta, ktorý by na rozhodne kresťanskom základe stál a za naše sväté kresťanské zásady bojoval. Pripravme sa už teraz, aby pri budúcej voľbe aj u nás kresťanská politika zvíťazila!

S kresťansko-ľudáckym pozdravom

Kresťanský bojovník.

Odkazy redakcie.

J. K. Sz. K tomuto číslu nedostali sme žiadnych správ. — S. H. T. Prosíme o trpezlivosť. Není možno všetky dopisy v jednom čísle uverejniť. — B. H. Z. Katolícka školská stolica nesmie si za učiteľa vyvoliť žida. To je celkom jasná vec.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 21. februára.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica*: tiská K 26·25—27·70, stolnobelohradská K 26·20—27·35, peštianska K 26·25—27·40, banátska K 26·30—26·90. — *Raž*: prvotriedna K 20·60—20·70, druhotriedna K 20·40 do 20·50. — *Jačmeň*: prvotriedny K 17·00—17·30, druhotriedny K 16·50—16·80. — *Proso*: K 13·75 do 14·60. — *Ovos*: prvotriedny K 17·65—18·10, druhotriedny K 17·35—17·65. — *Kukurica*: K 14·30—14·60. *Repica*: K 31·50—32·50.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	20·60	20·20	19·80	19·40	19·00	18·40	17·80
		č.	7	7½	8		
		K	16·40	14·60	8·40		

Za 50 kilogramov i s vrecom.

Drobné otruby: K 6·60, hrubé K 6·80.

Strova: fazuľa obyčajná biela K 21·00—21·50, fazuľa strakavá K 14·00—14·50. — **Hrach**: nelúpaný, čistý K 28·00—38·00, lúpaný K 24·00—46·00. — **Šošovica**: čistá K 30·00—50·00. — **Konopné semä**: K 18·00 do 19·00. — **Mak**: K 45·00—48·00. — **Rasca** (kmin): Kor. 108·00—110·—. Všetko po 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 143·00—144·00 vidiecka K 000·00—000·00.

Slanina: mestská 4-kusová K 102·00—105·00, 3-kusová K 117·00—119·00. vidiecka K ———— za 100 kilogr.

Datelinové semä: Červená datelina K 138·00—145·00, lucerna jasnozrná K 128·00—136·00 za 100 kg.

Slivy: (z r. 1908.) bosenské (120 kusové) K 16·00 do 17·00, (z r. 1908.) srbské (120 kusové) K 16·00—16·50 po 50 kilogramoch.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 37·00, fiumánsky White-Star (***) K 31·00 za 100 kilogr.

Koloniálny tovar: **Cukor** v klobúkoch K 79·00 do 79·59, kockový K 81·00—, žltý K 79·00—79·50 za 100 kilogr.

Spiritus: Rafinovaný odanený vo veľkom 177·50 do 178·50. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 51·00—51·50.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 5·30—5·40, žlté K 6·30—6·40 za 100 kilov.

Vajcia: prima uhorské K 100—102, od Tisy K 98—99, sedmohradské K 95—96 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy křímené K 1·60—1·70 kilogr.; kurence k smaženiu a k pečeniu K 2·60—3·40, sliepky na polievku K 3·40—4·00 za jeden pár.

Maslo: k čaju K 2·20—2·40, k vareniu K 1·40—1·70, syr 10—12 h., všetko v kilogramoch vo veľkom.

Lekvár: srbsky (z r. 1907.) K 24·00—25·50, bosenský (z r. 1907.) K 29·50 po 100 kilogr.

Zo Stredišťa kresťanských spolkov.

Proti kašlu

nátke, chripavosti, boľeniu hrdla, ťažkému dýchaniu, influenci atď. istý prostriedok máme vo Fellerovom Elsa fluide. Jeon tučet na pr. bu stojí franko 5 K. Dajme si priniesť od Eug. na V. Felleru v Stubi (st. záhrebská), Kostolná-ol. 18. Ferry.

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacné perie na postel!

1 kg. sivé drapané 2 K, ľeššie 2 K 40 h.; polbiele 2 K 80 h.; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako snah biele, drapané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. papierie, sivé 6 K, 7 K.; biele fajnové 10 K.; naj-fajnejšie papierie z prs 12 K. — Pri obľednaní 5 kg. franko. —

Hotové posteľe z hustej tkaniny červeneho, modrého, bieleho alebo žitého nankingu, 1 perina, 180 cm. dlhá, 116 cm. široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 58 cm. široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim perim 16 K; polpapierie 20 K; papierie 24 K. jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K. podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Vývoz s postovon dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo navrat dovolené.

Za nezodpovedné návrat peňazi. **S. Benisch v Deschenitz číslo 826. Böhmerwald. Cenniky franko zdarma.**

Slaný vinový lieh sily je najlepší liek domáci.

Upotrebenie jeho znamená silu a zdravie, bo bacily nič aca sila jeho prekáža napadnutie zdravia, podporuje srastanie sily nervov, zväčšuje schopnosť zdvorovania a tým spôsobom vplýva na udržanie zdravia, o zvláštnom pôsobení tohoto najlepšieho lieku domáceho pri upotrebení zvonka a zútra svedčia početné pripisy uznania.

K dostaniu vsade vo fľaškách po 30, 40 halieroch, 1 a 2 korunách.

Poštou posielá 10 malých fľašiek za 3 koruny s poštovou dobierkou, alebo pri poprednom dupostani peňazi.

Laboratorium KOSMOS, Győr.

Oznamy prijíma
administracia

KREŠTAN

BUDAPEST
Szentkirályi-u. 28.

Rušeň!

!!! S 18 prvými vyznačeniami !!!

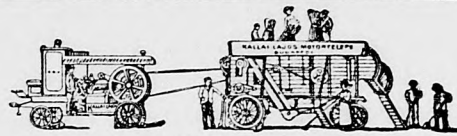
Ludvik Kállai motor dielňa

Budapest, VI., Gyár-utca 28. szám.

Odporuča najvirej Ludvika Kállai elektrické benzinlokomobil stroj v mlatbe

s dvojím vystrojením ku čisteniu.

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jedina novota !!!

!!! Najjednoduchší a najdokonalejší mlatebný stroj oritomnosti !!!

Bez strojnika ľahko k vedeniu bar ktorým gazdom aj medzi domami slamou krytými.

Osobytá trieda pre stroje poľného hospodárstva ako: parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mlateniu a ku siatin atď.

Ludvika Kállai ktoré sa v našej vlasti najlepšie podavily.

Cenník s obrazmi na žiadost' zdarma a franko.

Rušeň!

Len u **JOSEF SUCHANEK** dorabateľstvo a zasielateľstvo ručnej a strojovej firmy

Skakovny v Novom Hrádku (Čechy)

obdrží každý zaručene najlepšie a najlacnejšie. Skakovské výrobky každého druhu, jako kanatasy, zefiry, ofordy, svpkovinu. Špeciálne výroby zefiru. Mnoho pochvalných dopisov po ruce. Drž sa krždý hesla: Svoj k svojmu, a podporuj Kresťanskú firmu. Tiež výhonná kúpa dobrých zbytkov, 40 metrov za K. 17, vypla ene 20 metrov za K. 8,50, nevyplatené Vzorky franko, avšak od zbytkov sa vzorky nezasielajú.

Vážna vec**Trpiacim na žalúdok!**

Nedostatok chutnania, boľenie žalúdka, napinanie, slabosť žalúdka, neriadne trávenie, hlavyból, bezsnosť a bezkrvnosť atď. zastavujú naskutku kvapne svetočhyne, povodné

BRADY-ho žalúdkové kvapky

Mnoho tisíc listov o ľoda kovania a uznania.

Malá fľaška s navodom upotrebenia 80 hal., veľká fľaška 1.40 K dostaniu v každej lekárni. — Hlavný sklad:

C. Brády lekáreň ku „Kráľovi Uhorska“

Viedeň, I., Fleischmarkt 1., Depot 212. Sklat z kadial na žiadost' zdarma pošú zanimavú «Špecialbrošúru». Po odoslani 5 korun 6 malých fľašiek, po odoslani 4 50 kor. 8 veľké fľašky zas'elajú sa franko.

Varovme sa p. delanin BRADY-ho žalúdkové kvapky opatrené majú b' fvyšozn. čenou ochraunouz namkou a podpisom.

Kto žiada požičku?

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V., Géza-u. 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky u od ľarehách. Predosľých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. Požičky sa dávaju do polovice hodnoty majetku. Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskedý, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. Pri parcellovani na pomoci je v každom ohľade. Ústav na jednoduchý list bar komu schotue ovnoveda.